

Mei (opening)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Na even aarzelen heb ik besloten om de nieuwsbrief te beginnen met een "bibliotheek-bericht":

"Jeetje, wat een aderlating voor de Vrouwenbieb! Is er al een opvolger gevonden?" Ik citeer Marjet die via de mail van **Jonna** hoorde dat ze begin juni gaat stoppen als vrijwilliger. Ja, zo ervaar ik het ook, een aderlating, lieve Jonna. Je eerste mail aan de vrouwenbibliotheek schreef je op 7 april 2011. Je bood jezelf aan als "vrijwilliger met een bibliotheekachtergrond". Je bent zeven jaar lang veel meer geweest dan dat. Een groot deel van wat de vrouwenbibliotheek nu is hebben we samen vorm gegeven! Als webmaster ben je van essentieel belang geweest om allereerst de website te bouwen, later te onderhouden en om te zetten naar een nieuw template, de catalogus (met hulp) toe te voegen en mij te onderwijzen hoe ermee om te gaan. Daarnaast heb je de poëziegroep opgezet, heb je recensies geschreven en ben je een trouwe sparring-partner geweest voor alles wat er in de bibliotheek speelde, hebben wij samen met activiteiten begeleid als 'nl doet' en hield jij vaak het contact met de vrijwilligerscentrale. Iedereen begrijpt dat ik jou, naast het werk wat je deed, persoonlijk ga missen als steun en toeverlaat. Desalniettemin respecteer ik je (persoonlijke) redenen om te stoppen zeer. Je blijft meedoen met de poëziegroep en komt vast af en toe binnenlopen.

Meer over het vertrek van Jonna en hoe nu verder, zie onder het kopje [Bibliotheek-nieuws](#).

Zoals elk jaar presenteert **SPRING Utrecht** komende maand weer tien dagen lang (17 t/m 26 mei) hedendaagse, vaak internationale, voorstellingen, die anders niet in Utrecht te zien zouden zijn. De voorstellingen worden zowel in het theater als op straat uitgevoerd. Traditioneel is er veel belangstelling voor choreografie en dans. Een van de aandachtspunten dit

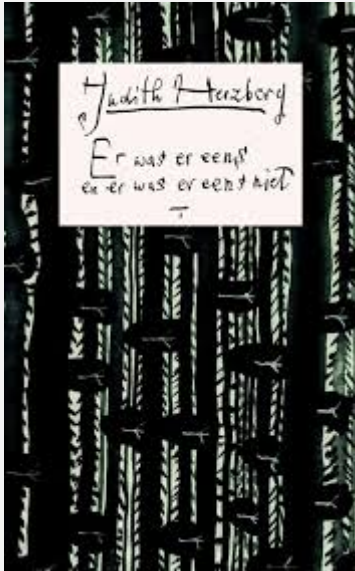
jaar is de kracht van vrouwen in dans en theater. Er is nog altijd een flinke mannelijke dominantie in de wereld van de kunsten, maar **SPRING** heeft een sterke line-up van vrouwelijke choreografen. Het merendeel van het Europese programma bestaat uit vrouwen "niet vanwege een of ander quotum, maar omdat het werk van hoge kwaliteit is." In de

link: https://www.springutrecht.nl/voorstellingen?field_productie_tags_tid=532 vind je de voorstellingen van vrouwelijke choreografen, met stuk voor stuk bijzondere onderwerpen en vormgeving, van de relatie mens-machine met danser in een elektrische rolstoel tot de drang naar perfectie

van een dwangneurose, van het niemandsland via luisteren door een koptelefoon tot het concept van individuele seksuele vrijheid, van experimenten met (huishoudelijke) objecten met het publiek tot het ecologische probleem van de groeiende afvalberg.

Ruim een week geleden maakte de Taalunie bekend dat de driejaarlijkse Prijs der Nederlandse Letteren uitgereikt zal worden aan poëzie-, proza- en toneelschrijfster **Judith Herzberg** (1934). De prijs is een prestigieuze oevreprijs, die Judith Herzberg m.n. krijgt voor haar poëzie die de jury als "hartverscheurend eenvoudig en juist daardoor complex" beschreef. "Haar precieze observaties uit het dagelijks leven leggen iets essentieels van het menselijk verkeer bloot. Haar werk kan zich meten met dat van

Nobelprijswinnares Wisława Szymborska. Haar toon is altijd natuurlijk, zo natuurlijk dat die alleen maar het gevolg kan zijn van een enorme beheersing van taal en vorm, van techniek. Die beheersing blijkt ook uit de manier waarop ze klank gebruikt. Haar taal nadert de muziek”.

Haar meest recent verschenen boek(je) is ***Er was er eens, en er was er eens niet***. Het is een verzameling prozanotities: observaties, schetsen of zeer korte verhalen, met onmiskenbaar de hand van een dichteres. Zorgvuldige woordplaatsing, precieze regelval en interpunctie en de telkens terugkerende bevreemding of verwondering brengen de meest uiteenlopende situaties aan de oppervlakte. Ze maakt met slechts een handvol woorden zichtbaar wat voor het blote oog niet gemakkelijk is te onderscheiden. Je hoeft het niet te begrijpen, als je het maar voor je ziet.

Onlangs uitgebrachte titels

- ***Dagelijks werk*** is de literaire autobiografie van *Renate Dorrestein*, en gezien haar ernstig ziek zijn zeer waarschijnlijk haar laatste boek. Ze presenteert op de haar karakteristieke wijze de praktijk van haar 45 jaar lange schrijversleven aan de hand van een selectie artikelen (over o.a. de lezer als bondgenoot, fatsoen, bewuste kinderloosheid, ouder worden en de ontdekking van de clitoris). Ze laten ook zien hoe en hoe lang ze al bezig is bepaalde thema's te onderzoeken. Samen vormen de artikelen, waar ze rake en vermakelijke teksten bij schreef, een soort schaduwoeuvre van haar tientallen boeken, artikelen en vele lezingen. Een van haar items was meer aandacht voor literatuur van vrouwen, wat haar o.a. als een van de initiatiefneemsters voor de Anna Bijnsprijs en als 'lezeres des Vaderlands' redelijk goed gelukt is.

- ***Het hoofdkussenboek*** is een heel andere autobiografie. Het zijn de herinneringen van een 10e eeuwse Japanse *Sei Shōnagon*, hofdame in het gevolg van keizerin Sadako. In haar tijd voerde de vrouw de boventoon in de Japanse literatuur. Daar geldt dit, nu voor het eerst vertaalde, beroemde werk als een monument in de literaire canon. Tirade schrijft:

“Haar notities getuigen van eigenzinnigheid, van een uitzonderlijk goed ontwikkeld oog en oor. [...] Een veel omstreden schrijfster ook, want men heeft genoeg aanstoot genomen aan haar libertijnse levensopvattingen en aan haar erotisch nogal wilde leven.”

- ***Niets om het hoofd op neer te leggen*** is een indringend verslag van *Françoise Frenkel*, Pools-Joods boekenverkoopster, over haar lange vlucht door Europa naar Zwitserland in 1942. Zeventig jaar na dato is het erkend als een verhaal met klassieke allure over een vrouw die vanuit haar liefde voor literatuur aan het noodlot weet te ontkomen. “Op de overlevenden rust de plicht om getuigenis af te leggen...”, schreef ze in

haar voorwoord.

- In **Hartschade** vindt *Hella de Jonge* zichzelf terug in een ziekenhuis aan de monitor na een hartaanval. Als de goede bedoelingen van de specialisten haar tot een gevangene van een systeem dreigen te maken, komt ze in opstand. Ze gaat op zoek naar de oorzaak van haar fysieke problemen en wat haar drijft. Dit leidt tot ontroerende gesprekken met haar dochter, beiden hebben een kind verloren, en soms confronterende, maar ook hilarische bezoeken aan haar vader. Ze voert een gevecht om geen patiënt te worden maar mens te blijven. In een interview in *Trouw* vertelt ze dat ze maanden van het kastje naar de muur was gestuurd omdat artsen haar pijnscheuten niet herkenden als hartklachten bij een vrouw, zoals veel vaker gebeurt. Ze vraagt er aandacht voor.

- **Zondagskind** is een roman over autisme. *Judith Visser* vertelt het verhaal, grotendeels haar eigen verhaal, van een jong meisje dat opgroeit in de jaren tachtig en negentig, een tijd waarin weinig bekend was over autisme. Het meisje bewandelt haar eigen, hobbelige pad en leert bij elk obstakel zichzelf en de wereld waarin ze leeft beter begrijpen.

Ze neemt je mee in de belevingswereld van iemand met Asperger.

- In **Veldheer Banner** beschrijft *Marie Kessels* het innerlijke en uitlijke leven van een man die op zijn 49e de diagnose ziekte van Parkinson krijgt. *Trouw* noemt het "een monument voor de Parkinsonpatiënt... voor diens psyche vooral..". Zo bijzonder laat Marie Kessels de verschillende gestalten van de grillige ziekte zien. Deels gebeurt dat door de ogen van een goede vriendin die terugkijkt op hun ontmoetingen in zijn 'vrijplaats', waar zij samen zijn Parkinson 'beleven'. En passant wordt de strijd aangebonden met de neurologische cultuur van tegenwoordig waarbij de psyche door het brein is vervangen.

- **Hier** is een roman van *Joke van Leeuwen*, én het huis aan de grens waar Stamvader woont. Van generatie op generatie lijkt het leven in het naburige dorp

onveranderlijk. Stamvader is van elders gekomen om de grens te bewaken, en voert alles volgens de regels uit. Vreemdelingen zijn niet welkom, smokkelen is verboden, wantrouwen is zijn werk. Wanneer hij hulpbehoevend wordt, volgt zijn zoon hem op. Terwijl diens vrouw voor haar mopperende schoonvader zorgt en Kleine, hun dochttertje, speels en onbevooroordeeld tussen iedereen door vlindert, worstelt de zoon met zijn nieuwe taak als grensbewaker. Waarom trekken mensen grenzen? Hoe verhouden plichtsgetrouwheid en vriendschap zich tot elkaar? Een "tot nadenken stemmende parabel over het wezen van de vrijheid".

- *Jesmyn Ward* is momenteel een van de belangrijkste schrijvers over 'ras' in Amerika. Twee van haar drie romans hebben de National Book Award gewonnen, een schrijfster om op te letten dus. Ze groeide op in armoede, in een gehucht aan de Mississippi waar ze in 2005 Katrina ternauwernood overleefde. **Het lied van de geesten** vertelt het verhaal van een jongen die met zijn zusje bij zijn zwarte grootouders woont. Hun moeder die ze zelden zien, komt hen halen om hun (blanke) vader uit de gevangenis elders op te halen. Tijdens de 'roadtrip' door het platteland van het arme en racistische diepe Zuiden worden moeder en zoon geteisterd door spoken uit het verleden.

- **Een stad, het meisje en de duivel** van de Duitse *Svealena Kutschke* is een familie-epos dat zich afspeelt in Lübeck in 1908. In een koude winternacht wordt een meisje onder wonderbaarlijke omstandigheden geboren. Ze bezit een gave die voor de generaties na haar zowel een vloek als een zegen zal zijn. Tachtig jaar later zal haar kleindochter zich proberen te bevrijden van die vloek maar ook van de last van haar familiegeschiedenis, die onlosmakelijk verbonden is met de tragedies van de twintigste eeuw, een geweldadige Duitse eeuw. Verklikkers en helden, meelopers en daders, een geslacht dat uit de rivier de

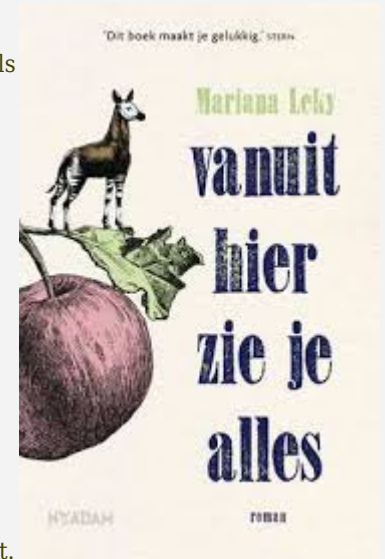
Trave geboren is en gedoemd is om in de Trave te eindigen.

- **Vanuit hier zie je alles** van eveneens een Duitse, *Mariana Leky*, vertelt over Selma. Als die over een okapi droomt, weet iedereen in het dorp dat er binnen 24 uur iemand zal sterven. Halsoverkop worden hartenwensen uitgesproken en geheimen opgebiecht. Maar er valt niet te ontkomen aan het lot: de beste vriend van Selma's kleindochter Luise verongelukt op dramatische wijze. Jaren later wordt Luise verliefd op Frederik, een boeddhistische monnik die in Japan woont. Hun relatie beperkt zich tot het schrijven van brieven, maar als Selma sterft, staat hij weer voor haar neus.

- Tot slot drie debuten die erg goed ontvangen zijn: **Het wolfgetal** van *Laura van der Haar* is een roman over een ontsporende pubervriendschap, over twee meisjes die samen de wereld en zichzelf ontdekken. In de loop der jaren komt hun vriendschap op scherp te staan; De een gaat steeds verder in het verleggen van grenzen en verlangt volledige overgave van haar vriendin. Tot de nacht waarin het onherroepelijk misgaat.

Het tweede, **Als ik doodga voor ik opsta** van de Engelse *Emily Koch*, is een thriller die zich helemaal afspeelt in een ziekenhuiskamer. Het slachtoffer ligt na een val in coma, maar hoort alles wat er in zijn kamer wordt gezegd (locked in). Er klopt iets niet en hij gaat in zijn herinnering na wie de moordaanslag op hem gepleegd kan hebben. Hij moet het antwoord vinden voor er meer slachtoffers vallen. Het laatste is **Moeders van anderen** van *Myrthe van Doornik*, over twee meisjes die leven met een aan drank verslaafde moeder. Dat houdt bij hen in: zichzelf en de wereld bij elkaar zien te houden met hun eigen (kinderlijke) regels: altijd een groene trui dragen op donderdag e.d. én nooit praten over die moeder omdat anders jeugdzorg tussenbeiden komt. "Van Doorne heeft een bijzonder talet om lichtvoetig over de worsteling met onveiligheid, onmacht en loyaliteit te schrijven."

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- ***Vrouwen en macht sinds de Middeleeuwen*** is de titel van een tentoonstelling, die t/m 31 oktober te zien is in het Muiderslot. Het gaat in op de -vaak onzichtbare- machtsmiddelen van vrouwen in die tijd. Welke middelen konden en kunnen ze gebruiken om hun invloed aan te wenden? Een vraag waarover gedacht kan worden een de hand van thema's als diplomatie, sociale netwerken, het huwelijk, moederschap, schoonheid, mode en sieraden. Bekende vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis, als Jacoba van Beieren, Maria Tesselschade, Belle van Zuylen worden gepresenteerd. Omdat zij een inspiratiebron en rolmodel voor velen waren, zijn er veel romantische levensverhalen over hen verschenen, in literatuur, film en kunst. Ook dat wordt getoond, mythe en werkelijkheid. Meer

info: <https://www.muiderslot.nl/activiteiten/gewapend-schoonheid-vrouwen-en-macht-sinds-middeleeuwen/>

- Op 26 mei is er een Nexus-conferentie *An Education in counterculture*. Ik noem dit hier omdat de Amerikaanse schrijfster en zangeres **Patti Smith** er een hoofdrol zal spelen. Counterculture is de term voor de maatschappelijke revolutie van de jaren 60: nieuwe visies op de kunst, het leven en de wereld, strijdploeg voor de Burgerrechtenbeweging, het verzet tegen de oorlog in Vietnam en tegen een materialistische, autoritaire samenleving. De hoofdstad van deze tegencultuur was New York, waar Patti Smith woonde. Haar muziek en gedichten vormen een krachtige roep om menselijkheid en een onstuitbare drang naar vrijheid.

Meer info: <https://nexus-instituut.nl/activity/counterculture/>

- Nog t/m 27 mei is in het Stedelijk (Amsterdam) de eerste institutionele solo-tentoonstelling te zien van de Zweedse componiste, filosofe, dichtster, wiskundige en beeldend kunstenaar **Catherine Christer Hennix (1948)**. Ze werd bekend als componiste van omgevingsgeluiden. Daarnaast maakte ze beeldende werken die zich bewegen op het grensvlak van schilderkunst, beeldhouwkunst en anti-art — Epistemis Art, zoals ze het zelf noemt. Ze snijdt thema's aan die aanspreken tegen logica, intuïtieve wiskunde, modale muziek en psychoanalyse.

Meer

info: <https://www.stedelijk.nl/nl/tentoonstellingen/catherine-christer-hennix>

ix

Bibliotheeknieuws:

Zoals hierboven al aangegeven, Jonna gaat stoppen als vrijwilliger. En om in te gaan om wat Marjet ook schreef: Is er al een opvolger gevonden? Nee, helaas nog niet. Er komt dus een vacature voor Jonna's werkzaamheden. Dat is als eerste voor een nieuwe webmaster. Dat kan door één iemand gedaan worden, maar de taken zouden ook verdeeld kunnen worden onder meerdere mensen. Bijvoorbeeld één iemand die het technische deel voor zijn/haar rekening neemt, één iemand voor m.n. de catalogus e.d. Wie heeft belangstelling om een van deze werkzaamheden te gaan doen? Er zal met enige regelmaat overleg zijn over de lopende zaken.

Daarnaast zou ik graag met een groepje mensen van tijd tot tijd de ontwikkeling van de vrouwenbibliotheek bekijken en bespreken. Dit advies had ik al eerder gekregen (met dank aan Ine!), maar is nu nog meer aan de orde. Op verschillende vlakken zouden er binnen en buiten de bibliotheek meer activiteiten van de grond kunnen komen, en de bekendheid in de stad (en omstreken) verdient ook aandacht. Ik nodig mensen die zich betrokken voelen bij het initiatief van de vrouwenbibliotheek van harte uit om mee te denken, te praten en te doen, zodat de bibliotheek verder vorm kan krijgen. Graag hoor ik van jullie: info@vrouwenbibliotheek.nl

Nieuwe boeken in de bibliotheek:

Zwartlied van Wislawa Szymborska, *Oorlogsdagboek 1942-1945* van Hanny Michaelis, *Meervoudig afwezig* van Ester Naomi Perquin, *Slapende tijgers* van Astrid Panis, *Zevenduizend eiken* van Sara Baume, *Verdere bijzonderheden* van Rosalie Hirs en *Slapende tijgers* van Astrid Panis.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/04/06/laatste-vrienden-door-jane-gardam/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/04/10/vertel-me-het-einde-door-valeria-luiselli/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/04/16/mathilda-door-mary-shelley/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/04/23/open-zee-door-catherine-poulain/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2018/04/25/zevenduizend-eiken-door-sara-baume/>

De **leenbijdrage voor 2018** is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v. naam en '*leenbijdrage 2018*'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website. Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 april 2018